

Umut Oran
Basın Açıklaması
20.9.2012

HORMONLU BÜYÜYEN TÜRKİYE'DE YOKSUL HALK MANZARALARI

EN ZENGİNLE EN YOKSUL ARASINDAKİ FARK 14 KAT

YOKSUL SAYIMIZ 20 AB ÜLKESİNİN TOPLAM NÜFUSU KADAR

- TÜİK, 2011 Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'nda zengin-yoksul arasındaki gelir farkını yüzde 20'lik nüfus dilimlerine göre 8 kat olarak açıkladı. Ancak yüzde 10'luk nüfus dilimleri esas alınınca en zenginlerle en yoksullar arasında 14 kattan da fazla bir fark olduğu ortaya çıkıyor.
- En varlıklı yüzde 10'luk dilimde yer alan nüfusta eşdeğer hane halkı geliri 33 bin 685 liraya ulaşırken, en yoksul yüzde 10'luk dilimde bu tutar 2 bin 337 lirada kalıyor. Buna göre gelirden, en zengin yüzde 10'luk kesim ile en yoksul dilimdekiler arasında 14.4 kat fark olduğu ortaya çıkıyor.
- Çarpık bir tablo arz eden gelir dağılımı önceki yıla göre iyileşme bir yana daha da bozuldu. En varlıklı yüzde 10 ile en yoksul yüzde 10'luk nüfus dilimleri arasındaki gelir farkı önceki yıl 13.9 kat olmuştu.
- En zengin yüzde 10'luk dilimdeki haneler toplam gelirin tek başına yüzde 31.3'üne sahip olurken, en alt dilimdekiler gelirden sadece yüzde 2.2 pay alabiliyor. En yoksulların payı 2003'tekin de altında...
- Türkiye'nin son on yılda hızla büyüdüğü, kalkındığı iddialarına karşılık TÜİK verileri, baz alınan gelir düzeyi kriterlerine göre Türkiye'de 7-21.5 milyon arasında değişen sayıda yoksul olduğunu gösteriyor. Bu sayılar ise halkın ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olan nüfusu, yani görece yoksulluğu gösteriyor.
- 21,5 milyon yoksul ile Türkiye içinde adeta ayrı bir yoksullar ülkesi oluştu. 21,5 milyonluk topluluk, AB üyesi olan Almanya, Fransa, Birleşik Krallık, İtalya, İspanya, Polonya ve Romanya dışında kalan diğer 20 ülkenin toplam nüfusa denk düşüyor.
- Yıllık hane halkı kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 40'ı olan 3 bin 233 TL'nin esas alındığı hesaplamaya göre bile 7 milyon 189 bin kişinin yoksulluk sınırı altında olduğunu gösteriyor. Yıllık hane halkı kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 70'i olan 5 bin 657 TL kriter olarak alındığında ise yoksul sayısı 21 bin 519'a ulaşılıyor. Her iki bazda da 2007-2011 arasında yoksul sayısında ciddi bir artış görülüyor.
- AKP'nin iddiasına göre "Türkiye hızla kalkınıyor, büyüyor" ve krizler hep "teğet" geçiyor, ama ne hikmetse yoksul sayısı azalmıyor, çarpık gelir dağılımı düzelmiyor; tersine yoksul daha yoksul, zengin daha zenginleşiyor.
- Oysa siyasetin görevi en yoksul ile en varlıklı arasındaki makası kapamaktır

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 2011 yılına ilişkin Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması ile yüzde 20'lik nüfus dilimlerine göre zenginlerle yoksullar arasındaki

gelir farkını, 8 kat olarak açıkladı. Ancak TÜİK veri tabanı üzerinde en varlıklı ve en yoksul yüzde 10'luk dilimler esas alınarak yapılan hesaplama zengin-yoksul farkının 14.4 kat olduğunu gösteriyor.

2011'de hane halkları yüzde 10'arlık nüfus dilimleri halinde yoksuldan zengine doğru sıralandığında en alttaki dilimde 2 bin 337 lira olan eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri, ikinci dilimde 3 bin 922, dördüncüde 5 bin 134, beşincide 6 bin 263, altıncıda 8 bin 875, yedincide 10 bin 569 lira oldu. Eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri, alttan yukarıya doğru sekizinci dilimde 12 bin 817, dokuzuncu dilimde 16 bin 658 ve en tepedeki dilimde 33 bin 685 lira.

Buna göre en üst gelir düzeyindeki yüzde 10'luk dilimde yer alan nüfusta eşdeğer hane halkı yıllık geliri ortalamada 33 bin 685 liraya ulaşırken, en yoksul yüzde 10'luk dilimde bu tutar 2 bin 337 lirada kalıyor. Zenginden yoksula doğru yüzde 10'arlık hane halkını kapsayan 10 dilim baz alındığında en zengin kesim ile en yoksul dilim arasındaki gelir farkı 14.4 kat çıkıyor.

TÜİK, gelir dağılımı araştırmasını 2005'ten bu yana yöntem değişikliği ile yüzde 20 ve yüzde 10'luk nüfus dilimlerine göre açıklıyor. Daha öncesinde olduğu gibi yüzde 5'lik nüfus dilimlerine göre karşılaştırma durumunda ise gelirden en üst ve en alttakiler arasındaki makasın 25-30 kat arasında çıkması olası...

Eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri (TL)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. % 10	1.166	1.768	1.852	1.949	2.163	2.337
2. % 10	2.064	2.914	3.003	3.285	3.518	3.922
3. % 10	2.803	3.795	3.890	4.300	4.598	5.134
4. % 10	3.511	4.707	4.795	5.362	5.705	6.263
5. % 10	4.287	5.610	5.782	6.490	6.830	7.480
6. % 10	5.168	6.631	6.912	7.678	8.083	8.875
7. % 10	6.261	7.834	8.247	9.118	9.575	10.569
8. % 10	7.717	9.515	10.122	11.052	11.741	12.817
9. % 10	10.212	12.277	13.239	14.465	15.051	16.658
10. % 10	20.775	25.458	25.879	30.277	30.098	33.685
TÜRKİYE	6.395	8.050	8.372	9.396	9.735	10.774
Gini katsayısı	0,428	0,406	0,405	0,415	0,402	0,404
En üst/en alt dilim	17,8	14,4	14,0	15,5	13,9	14,4

Gelir dağılımında tablo aşırı çarpık

TÜİKİ verileri; Türkiye'nin hızla büyüdüğü, kalkındığı iddia edilen AKP döneminde gelir dağılımındaki çarpık tabloda neredeyse hiç iyileşme olmadığını gösteriyor.

En yoksul yüzde 10'luk nüfusu barındıran haneler toplam gelirden 2002 yılında yüzde 1.9, 2003 yılında ise yüzde 2.3 pay almıştı. Bu kesimin gelirden aldığı pay 2006'da yüzde 1.8'e kadar düştükten sonra izleyen dönemde yüzde 2'nin biraz

üzerinde seyretti, 2010 ve 2011 yıllarında yüzde 2.2 olarak gerçekleşti. Buna göre en yoksul yüzde 10'luk nüfus 2011'de toplam gelirden, 2003'tekinden daha düşük bir pay alabildi.

2003-2011 döneminde en varlıklı yüzde 10'luk kesimin gelirden aldığı pay ise çok az düşerek yüzde 33.2'den yüzde 31.3'e indi. Üstelik en varlıklı kesimin payının geçen yıl 2010'a göre arttığı dikkati çekti.

Eşdeğer hane halkı kullanılabilir gelire göre sıralı yüzde 10'luk dilimler

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1. % 10	1,9	2,3	2,3	2,2	1,8	2,2	2,2	2,1	2,2	2,2
2. % 10	3,4	3,7	3,8	3,9	3,2	3,6	3,6	3,5	3,6	3,6
3. % 10	4,4	4,7	4,9	5,0	4,4	4,7	4,6	4,6	4,7	4,8
4. % 10	5,4	5,6	5,8	6,1	5,5	5,9	5,7	5,7	5,9	5,8
5. % 10	6,4	6,6	7,0	7,3	6,7	7	6,9	6,9	7	6,9
6. % 10	7,6	7,8	8,3	8,6	8,1	8,3	8,3	8,2	8,3	8,2
7. % 10	9,3	9,4	9,9	10,2	9,8	9,7	9,9	9,7	9,8	9,8
8. % 10	11,5	11,5	12,0	12,4	12,1	11,8	12,1	11,8	12,1	11,9
9. % 10	15,5	15,1	15,3	15,8	16,0	15,2	15,8	15,4	15,5	15,5
10. % 10	34,6	33,2	30,9	28,7	32,5	31,6	30,9	32,2	30,9	31,3
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9	100,0	100,0	100,0

Gini katsayısı da bozulmaya işaret ediyor

Gelir dağılımı eşitsizlik ölçütlerinden Gini katsayısı da 2011'de önceki yıla göre 0,002 puan artışla 0,404'e yükseldi.

Gini katsayısı, bir ülkede milli gelirin dağılımının adaletli olup olmadığını ölçmeye yarıyor. Katsayı 0 ile 1 arasında değerler alıyor ve değerlerin yükselmesi eşitsizliğin artması anlamına geliyor. Örneğin herkesin aynı gelire sahip olduğu bir toplumun Gini katsayısı 0 olurken, tüm gelirin bir kişide toplandığı toplumun Gini katsayısı 1 çıkıyor.

Yoksul sayımız 20 AB üyesine denk

TÜİK verileri, baz alınan gelir düzeyi kriterlerine göre Türkiye'de 7-21.5 milyon arasında değişen sayıda yoksul olduğunu gösteriyor. Bu sayılar ise halkın ortalama refah düzeyinin belli bir oranının altında olan nüfusu, yani görece yoksulluğu gösteriyor. Örneğin yıllık hane halkı kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 40'ı olan 3 bin 233 TL'yi baz alıp, bunun altında geliri olanları yoksul kabul edersek, toplam yoksul sayısı 7 milyon 189 bin kişi çıkıyor. Yıllık hane halkı kullanılabilir medyan gelirinin yüzde 50'si olan 4 bin 41 lira baz alındığında yoksul sayısı 11 milyon 589 bine yükseliyor. Yıllık hane halkı medyan gelirinin yüzde 70'i olan 5 bin 657 TL kriter olarak alındığında ise yoksul sayısı 21 bin 519'a ulaşıyor.

Yıllık medyan gelirin yüzde 40'ı kriter kabul edilerek hesaplanan yoksul sayısının 2007-2011 döneminde yüzde 13.5 oranında net 854 bin kişi arttığı dikkati çekiyor. Medyan gelirin yüzde 70'i baz alınarak hesaplanan en geniş tanımlı yoksul sayısının da aynı dönemde yüzde 5.9 oranında 1 milyon 199 bin kişi arttığı görülüyor.

21,5 milyon yoksul ile Türkiye içinde adeta ayrı bir yoksullar ülkesi oluştu. 21,5 milyonluk topluluk, AB üyesi olan Almanya, Fransa, Birleşik Krallık, İtalya, İspanya, Polonya ve Romanya dışında kalan diğer 20 ülkenin toplam nüfusa denk düşüyor.

Buna göre Türkiye'de yoksulluk azalmıyor, artıyor. Zengini daha zengin, yoksulu daha yoksullaştıran bir süreçte gelir dağılımı düzelmek bir yana daha da çarpılıyor.

Gelire dayalı görelî yoksulluk sınırına göre yoksulluk

	Yoksulluk riski (*)	Yoksulluk sınırı (TL)	Yoksul sayısı (Bin kişi)	Yoksulların oranı (%)	Yoksulluk açığı(*)
2006	40%	1 882	8 468	12,5	28,6
	50%	2 352	12 412	18,4	31,1
	60%	2 822	16 932	25,0	33,4
	70%	3 293	21 682	32,1	34,1
2007	40%	2 410	6 335	9,3	23,7
	50%	3 013	10 525	15,4	25,7
	60%	3 616	15 589	22,8	27,2
	70%	4 218	20 320	29,7	29,8
2008	40%	2 517	6 614	9,6	22,8
	50%	3 146	11 123	16,1	25,3
	60%	3 775	16 381	23,7	27,1
	70%	4 404	21 171	30,6	30,3
2009	40%	2 798	7 276	10,3	24,3
	50%	3 498	11 891	16,9	26,9
	60%	4 197	16 806	23,8	28,6
	70%	4 897	21 740	30,8	31,6
2010	40%	2 951	7 145	10,0	24,0
	50%	3 689	11 817	16,6	26,9
	60%	4 426	16 746	23,5	28,7
	70%	5 164	21 700	30,4	31,5
2011	40%	3 233	7 189	9,9	24,7
	50%	4 041	11 589	16,0	25,9
	60%	4 849	16 390	22,6	29,4
	70%	5 657	21 519	29,7	31,1

(*)Yıllık ortalama hane halkı kullanılabilir gelirinin oranı olarak.